

De la crisi del deute a la crisi social?

Europa està a punt de caure en una greu crisi social. A causa de les repercussions de la recessió mundial en les finances públiques i de les mesures posteriors adoptades pels governs de la UE per recuperar la sostenibilitat del deute, estem davant de l'aparició del que alguns anomenen "el precariat". Segons Guy Standing, professor de seguretat financera a la Universitat de Bath i autor de *The precariat: the new dangerous class*, són dos els principals grups que componen aquesta nova classe social, formada per persones crònicament insegures: els joves amb estudis que somien un futur millor i els treballadors marginats de més edat que han perdut el seu estatus social i la seguretat material.

Tant se val si parlem de les multitudinàries manifestacions dels indignats a Madrid, dels enfrontaments al centre d'Atenes, dels aldarulls de Londres o les desfilades de l'Euro May Day – a les quals es van afegir 30.000 manifestants a Milà –: la gota que ha fet vessar el got han estat les grans retallades de la despesa pública com a principal resposta dels països membres de la UE per recuperar la confiança en els mercats financers. Amb un augment de l'atur juvenil que, des del 2008, ha pujat més d'un terç fins a assolir una mitjana europea del 20,4%, són sobretot els cada vegada més nombrosos joves desesperats els que es mobilitzen al carrer contra les polítiques d'austeritat. És un fenomen especialment evident als països més afectats pels paquets de mesures de sanejament pressupostari. Alhora, són sobretot els cada vegada més nombrosos treballadors de més

edat en situació precària els que donen suport a l'ascens del populisme de dretes, contrari a la immigració i antieuropeu, en llocs com els Països Baixos, Finlàndia, Suècia, Àustria i França. Per aturar aquesta pèrdua de confiança en les institucions democràtiques, els europeus hauran de buscar la manera de conciliar, d'una banda, les necessitats a curt termini de la gestió de crisi del deute i, de l'altra, l'objectiu a llarg termini de fomentar la inclusió social en tota la UE.

Per desgràcia, l'arquitectura del redisseny recent de la governança econòmica europea (GEE) no omplirà aquest buit. Sens dubte, a primera vista la nova governança econòmica europea sembla tenir en compte tots dos desafiaments: fer front a la crisi del deute i mitigar l'impacte social de la crisi econòmica i financera. Prenent com a base l'estratègia de creixement Europa 2020 i el Pacte d'Estabilitat i Creixement (PEC) revisat, combina l'objectiu d'un creixement intel·ligent, sostenible i inclusiu amb el de l'estabilització pressupostària i macroeconòmica a l'eurozona i la UE. Segons la Comissió Europea, Europa 2020 vol aconseguir alts índexs d'ocupació i productivitat i una forta cohesió social per garantir "la igualtat d'accés i oportunitats per a tothom durant tot el cicle vital". Desafortunadament, però, l'aplica-

THOMAS FISCHER

FUNDACIÓ
BERTELS-
MANN

THOMAS
FISCHER ÉS
DIRECTOR DE
L'OFICINA DE
LA FUNDACIÓ
BERTELS-
MANN A
BRUSSEL·LES

TRADUCCIÓ:
LÍDIA
FERNÁNDEZ
TORRELL

ció dels objectius d'Europa 2020 s'ha vist relegada i s'ha donat prioritat a les finalitats del PEC, l'estabilitat financera i la sostenibilitat del deute, que són predominants en l'arquitectura de la GEE i encara se subratllen més en el Pacte per l'Euro Plus. De total conformitat amb aquest èmfasi estructural, la majoria d'estats membres han aplicat fa poc reformes per reduir els costos dels sistemes de pensions i sanitaris i de cobertura de l'atur, sense tenir gaire en compte les possibles repercussions socials. La Comissió Europea ha respost a aquestes desproporcionades mesures en la comunicació sobre la conclusió del primer semestre europeu, del juny del 2011: adverteix als governs de la UE que "a l'hora de buscar la sostenibilitat del deute i aplicar reformes estructurals, [els governs] han de trobar la manera d'abordar l'impacte social dels canvis que actualment s'estan produint", i que hi ha un risc creixent de pobresa i marginació que exigeix amb urgència mesures proactives.

La pregunta és ara com es pot aconseguir que les mesures abordin el problema de la creixent exclusió social i la inseguretat a Europa sense perdre de vista la urgent necessitat de recuperar la confiança dels mercats financers. La resposta és triple: en primer lloc, les mesures per a la sostenibilitat del deute han

de prestar molta més atenció a la generació d'ingressos addicionals, en lloc de donar prioritat absoluta a la retallada de despeses. Això ha d'anar de la mà de mesures per controlar la competència fiscal entre els estats membres. En aquest context, cal debatre com a opcions serioses la introducció d'un impost comú per a les transaccions financeres (en el sentit proposat per la Comissió Europea dimecres passat) o l'harmonització dels impostos de societats. En segon lloc, la Comissió Europea hauria d'animar tots els estats membres a fer avaluacions de l'impacte social de les mesures d'austeritat. La Comissió hauria de tenir en compte regularment els resultats d'aquestes avaluacions a l'hora de formular recomanacions específiques per a cada estat membre. En tercer lloc, el Pacte per l'Euro Plus es podria complementar amb la introducció d'un Pacte d'Inversió Social o un Pacte d'Estabilitat Social. Els països que s'adherissin a aquest pacte es comprometrien a donar prioritat a reformes relacionades amb els elements fonamentals d'un creixement inclusiu, com l'educació preescolar, el pas de l'escola al món laboral, la formació permanent, unes condicions laborals flexibles, l'equilibri entre la vida professional i la privada, l'ocupabilitat dels treballadors d'edat avançada, la integració social dels immigrants i la introducció d'un mínim de prestacions socials.

Per a l'aplicació d'aquestes reformes, s'hauria d'oferir als estats membres més afectats per la crisi econòmica un accés més fàcil als fons estructurals de la UE mitjançant la reducció del seu percentatge de cofinançament comunitari.

Per evitar que la UE caigui en una greu crisi social ha d'introduir un impost comú en operacions financeres i unificar l'impost de societats

CARTES I MISSATGES

El nostre formatge

He de reconèixer que tinc una sana enveja d'Àlaba. El seu estatus fiscal li ha permès mantenir la AAA, màxima solvència a escala internacional, amb un índex d'atur del 10,46% i una taxa d'immigració del 6,6%. La primera justificació que ens ve al cap és que ells gestionen els seus impostos i a nosaltres en canvi ens manllevan 22.000 milions d'euros anuals. Tampoc cal pensar eternament que aquest sigui l'únic problema. També és la gestió, estúpids.

Mentre Catalunya va a la deriva – amb el 75% del pressupost dedicat a política social, pagar els interessos del megadeute i subvencionar projectes inviablès –, a Àlaba es dediquen silenciosament a impulsar la indústria, amb innovació, internacionalització i energies renovables, com la bossa de gas que han trobat, que converteix Euskadi en autosuficient energèticament.

De fora ens exigeixen cada dia més formatge, però la nostra vaca ja no fa llet. En lloc de deixar-nos descansar i millorar la vaca, prefereixen munyir-la fins

que es mori. No siguem mesells, és el moment de canviar la nostra actitud. Mentrestant felicito les ben alimentades vaques d'Euskadi.

FRANCESC COSTA
TERRASSA

L'autoritat dels professors

El 14 d'octubre, Carles Capdevila reinventava en aquest diari ("El pedestal on cal enfilar els mestres") un pedestal simbòlic per als docents davant la nova proposta d'atorgar-los rang d'autoritat legal.

S'apel·la a la manca de límits dels nois a les escoles, a la poca capacitat educadora de la nostra societat, etc. De fet, són freqüents els missatges que ens arriben darrerament que reivindiquen més jerarquia, ens parlen de permissivitat i demanen altivament recuperar la cultura de l'esforç.

Tinc la sensació que impera poc l'autocrítica i que cada vegada pequem més – en el marc educatiu – de ser excessivament conservadors. Si bé és cert que sovint ens manquen rums, no oblidem que recuperar o construir discursos

d'escàs contingut ens pot provocar falses esperances. Tres petites reflexions: no s'esforçaran perquè un altre els ho imposi; calen objectius clars, motivadors i certament il·lusionants perquè un justifiqui el seu propi esforç, i potser caldria replantejar-nos el nostre model com a educadors.

De fet, ja ho deia Jaume Funes no fa gaire en aquest mateix diari: "Estem molt equivocats si pensem que faran el que els proposem simplement perquè som adults i ho creiem important. Sempre estem obligats a buscar algun element de connexió, d'atractiu, entre les seves vides i les nostres propostes d'aprenentatge".

JORDI BERNABEU
CENTELLES

Macià contra Companys

És just felicitar l'equip artífex del film 14 d'abril: *Macià contra Companys*. Una pel·lícula en forma de fals documental farcida d'enginy, bon gust i qualitat. La seva meticulositat la converteix en un producte sobre història amb ganxo i que

atrapa tot tipus de públic, siguin o no especialitzats en el camp.

El tàndem que han format Toni Soler i el director Manuel Hueriga ens ha cuinat i servit la República Catalana del 1931 en un plat fresc, ocurrent, amb ritme i sense subterfugis.

Sens dubte, una interessant i molt bona manera de revisar críticament la nostra història més recent, que paradoxalment és potser la més desconeguda. El film és una estampa del seny i rauxa que tant ens caracteritza, encarnats pels dos presidents que, des de la pantalla, ens recorden que les coses no han canviat tant des d'aleshores.

Si us plau, que *Macià contra Companys* sigui la primera de moltes altres produccions que vindran.

GERARD BIDEGAIN
ESPARREGUERA

Les cartes enviades pels lectors tenen un màxim de 1.000 caràcters. El diari es reserva el dret de resumir-les. Els seus autors hi han de fer constar nom i cognoms, adreça postal i electrònica, número de carnet d'identitat i un telèfon de contacte. Les cartes no es respondran.